

Burgemeester en wethouders

Datum: 7 januari 2025

Onderwerp

Gemeentefonds Decembercirculaire 2024

Wij willen

U informeren over de uitkomsten van de Decembercirculaire 2024.

Wij besluiten

1. De uitkomsten van de Decembercirculaire 2024 voor het jaar 2024 te verwerken in de jaarrekening 2024.
2. De uitkomsten van de Decembercirculaire 2024 voor het jaar 2025 te verwerken in Bestuursrapportage 2025.
3. De uitkomsten van de Decembercirculaire 2024 voor het jaar 2026 en verder te verwerken in de Kadernota 2026.
4. De raad te informeren over de uitkomsten van de Decembercirculaire 2024 met bijgevoegde brief.

Want

Het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron van de gemeenten. De ontwikkeling ervan bepaalt daarom in belangrijke mate de financiële ruimte van de gemeente. De decembercirculaire geeft de meest actuele informatie over de hoogte van de uitkering uit het gemeentefonds. De circulaire is ter afronding van het lopende jaar, op basis van de Najaarsnota van het Rijk.

Maar

Door de late publicatie van de decembercirculaire (12 december 2024) is het niet mogelijk alle uitgaven te doen voor alle onderwerpen in 2024. De inkomsten worden wel toegerekend aan 2024. Wanneer taken nog wel uitgevoerd moeten worden in 2025 kunnen de middelen via een resultaatbestemmingsvoorstel bij de jaarrekening 2024 worden gereserveerd voor 2025. Het college moet akkoord zijn met het resultaatbestemmingsvoorstel om opgenomen te worden in de jaarrekening.

Achtergrond

Gemeenten ontvangen op drie tijdstippen in het jaar de informatie over de gemeentefondsuitkeringen:

- in mei op basis van de Voorjaarsnota van het Rijk,
- in september op basis van de Miljoenennota,
- in december, ter afronding van het lopende jaar, op basis van de Najaarsnota van het Rijk.

De financiële gevolgen zijn

De uitkomsten van de Septembercirculaire 2024 zijn verwerkt in Decemberbijstelling 2024 voor het jaar 2024. Voor de jaren 2025 en verder zijn de resultaten van de Meircirculaire 2024 opgenomen in de begroting 2025-2028. Hieronder staan de verschillen tussen de Decembercirculaire 2024 en de uitkomsten uit de Septembercirculaire 2024.

Verloop gemeentefonds	2024	2025	2026	2027	2028
Uitkomsten Meicirculaire 2024		48.212.234	45.809.568	46.292.833	46.915.607
Uitkomsten Septembercirculaire 2024	46.516.024	48.229.838	45.758.517	46.045.366	46.565.739
Uitkomsten Decembecirculaire 2024	46.748.277	48.487.737	47.818.602	48.283.890	48.968.870
Verschil December- t.o.v. Septembercirculaire	232.253	257.899	2.060.085	2.238.524	2.403.131
Voordeel (+) / Nadeel (-) voor begroting 2024	232.253				
Voordeel (+) / Nadeel (-) voor begroting 2025		275.503	2.009.034	1.991.057	2.053.263

Effect begrotingssaldo:

Verloop gemeentefonds	2024	2025	2026	2027	2028
Voordeel (+) / Nadeel (-) voor begroting	232.253	275.503	2.009.034	1.991.057	2.053.263
Af: saldo verleggen basisjaar benodigd voor loon- en prijsstijging	-	-	-1.215.992	-1.215.992	-1.215.992
Daadwerkelijke effect begrotingssaldo	232.253	275.503	793.042	775.065	837.271

Het effect op het begrotingssaldo is € 793.042 voor 2026, oplopend naar € 837.271 voor 2028. Daarnaast omvat de bijstelling een budgetneutrale mutatie van € 1,2 miljoen aan zowel de baten als de lasten. Dit komt door de verlegging van het basisjaar alsmede de raming van de daaruit te financieren indexering van loon- en prijsstijgingen.

Voor de begroting van 2025, inclusief meerjarenraming, laten we ook de verschillen zien ten opzichte van de Meicirculaire, omdat die in de laatste cijfers van de begroting zijn verwerkt.

In bijlage 1 staat het overzicht van de mutaties met toelichting.

Alternatieven

Er zijn geen alternatieven. We zijn verplicht om een reële begroting te hebben. Het verwerken van de circulaire zorgt voor een reële begroting.

Participatie

Er is geen sprake van participatie.

Communicatie

De raad wordt geïnformeerd met bijgevoegde brief.

Bijlagen

Bijlage 1: Nadere uitwerking Decembecirculaire 2024

Bijlage 2: Brief raad, Decembecirculaire 2024

Bijlage 1: Nadere uitwerking Decemercirculaire 2024

Inleiding

De Decemercirculaire 2024 van het gemeentefonds is op 12 december 2024 verschenen. Deze circulaire geeft informatie over de gemeentefondsuitkeringen voor 2024 en verder, gebaseerd op de Najaarsnota van het Rijk.

Hieronder worden de mutaties ten opzichte van de Septembercirculaire 2024 weergegeven.

Verloop gemeentefonds (bedragen x € 1.000)		2024	2025	2026	2027	2028
Beginstand (o.b.v. Septembercirculaire 2024)		46.516	48.230	45.759	46.045	46.566
Mutaties Decemercirculaire 2024:						
Uitkeringsfactor, algemeen						
1	Correctie volume accres i.v.m. revisie CBS		71	104	175	247
2	Nominale ontwikkeling/hoeveelheidsverschillen/WOZ	-5	152	127	122	113
3	Uitkeringsfactor 2025, uitkeren verdeelreserve		35			
Taakmutaties						
4	Bijdrage gebruik BRP 2024	-1				
5	Compensatieregeling niet beoogde kosten jeugdzorg	32				
6	Subsidieregeling continuïteit cruciale jeugdzorg	5				
7	Uitvoering Hervormingsagenda Jeugd	6				
IU/SU/DU						
8	Wet betaalbare huur (DU)	2				
9	Landelijke beeindigingsregeling veehouderijbedrijven (DU)	95				
10	Register Externe veiligheidsrisico's	10				
11	Spreidingswet	33				
12	Meerkosten Oekraïne sociaal domein	29				
13	Vangnetconstructie energietoelage	27				
Stelpost						
14	Verleggen basisjaar			1.216	1.216	1.216
15	Besparingsverlies jeugd			518	535	541
16	Indexatie WMO demografie			95	190	286
Totaal mutaties		232	258	2.060	2.239	2.403
Eindstand Decemercirculaire 2024		46.748	48.488	47.819	48.284	48.969

De mutaties boven de € 25.000 worden hieronder toegelicht:

1. Correctie volume accres i.v.m. revisie CBS

Het volume accres wordt gebaseerd op een 8-jaars historisch gemiddelde (t-9 t/m t-2) van de ontwikkeling van het bbp. In de decemercirculaire is voor het volume accres een gecorrigeerde raming op basis van de revisie van het CBS opgenomen. De raming voor de jaren 2025 tot en met 2029 is bijgesteld.

2. Nominale ontwikkeling/hoeveelheidsverschillen

Bij het begrip ontwikkeling uitkeringsbasis gaat het over de mutaties van de landelijke aantallen inwoners, woonruimten, leerlingen, uitkeringsgerechtigden, WOZ-waarden enzovoort. Daarnaast zijn de aantallen van de maatstaven van de gemeente De Wolden geactualiseerd op basis van de laatst bekende gegevens.

3. Uitkeringsfactor 2025, uitkeren verdeelreserve

Het vrijvallen van een gedeelte van de verdeelreserve 2025 heeft een positief effect van € 35.000. De verdeelreserve zijn middelen die door het Rijk worden gereserveerd om fluctuaties op te vangen totdat de definitieve uitkering van het uitkeringsjaar is vastgesteld.

5. Compensatieregeling niet beoogde kosten jeugdzorg

In het voorjaar van 2024 heeft het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) € 60 miljoen beschikbaar gesteld voor kosten van jeugdzorg die niet gepland waren, specifiek voor jongeren die ergens verblijven. Dit geld kwam uit het gemeentefonds en de regeling voor Voogdij 18+ (volgens de meicirculaire van 2024). Na het beoordelen van aanvragen voor de jaren 2022 en 2023 bleef er € 30,4 miljoen over. Dit overgebleven bedrag gaat volledig terug naar het gemeentefonds, omdat de regeling voor Voogdij 18+ is stopgezet.

9. Landelijke beëindigingsregeling veehouderijbedrijven

Sinds 3 juli 2023 zijn de Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties (Lbv) en de Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties met piekbelasting (Lbv-plus) opengesteld, waarmee veehouders hun bedrijfslocaties tegen subsidie kunnen beëindigen. De bijdrage voor fase 2 wordt beschikbaar gesteld op basis van door de RVO in de periode van 3 februari t/m 3 september 2024 geregistreerde ondertekende overeenkomsten tot beëindiging van de veehouderijlocatie. De kadastrale ligging van de bedrijfslocatie waarop deze overeenkomst betrekking heeft, bepaalt naar welke gemeente de bijdrage wordt uitgekeerd. Voor fase 2 van deze decentralisatie-uitkering is nu aanvullend aan de € 726.000 die in de meicirculaire is uitgekeerd, een bedrag van circa € 6,1 miljoen beschikbaar exclusief bijdrage aan het BTW-compensatiefonds. De totale uitkering voor 2024 voor fase 2 aan gemeenten komt daarmee uit op € 6,8 miljoen. De Wolden ontvangt in totaal € 95.000. Deze gelden worden ingezet voor het bieden van ondersteuning bij het doorlopen van gemeentelijke procedures voor veehouders die hun activiteiten willen beëindigen.

11. Spreidingswet

Vanuit de Spreidingswet hebben gemeenten een nieuwe taak gekregen in het zoeken naar opvangplekken voor asielzoekers om zo tot een evenwichtigere spreiding van asielzoekers te komen over gemeenten en provincies. Voor 2024 ontvangen zij hiervoor een bijdrage van in totaal € 15,3 miljoen. Elke gemeente ontvangt een vast bedrag van € 20.000. Het resterende bedrag wordt verdeeld op basis van de verdeling van het aantal opvangplaatsen per gemeente. De Wolden ontvangt in totaal € 33.000.

12. Meerkosten Oekraïne sociaal domein

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor zorg en ondersteuning aan Oekraïense vluchtelingen. Dit gaat om zorg vanuit de Wmo, Jeugdwet en Jeugdgezondheidszorg, zoals vaccinaties en prenatale bezoeken. Omdat er veel Oekraïense vluchtelingen zijn, gaat het om extra kosten die niet normaal zijn voor gemeenten. Daarom krijgen gemeenten hiervoor een vergoeding.

Het bedrag is berekend op basis van onderzoek van het CBS naar hoeveel Oekraïense vluchtelingen elke gemeente opvangt in 2024. Ook is gekeken naar gemiddelde zorgkosten per vluchteling. In totaal wordt € 29,8 miljoen verdeeld onder de gemeenten. Gemeente De Wolden krijgt hiervan € 29.000.

13. Vangnetconstructie energietoelage

Van het budget voor de energietoelage 2023 is € 32,5 miljoen apart gezet voor een vangnetregeling. Dit vangnet is bedoeld voor gemeenten waar het aantal huishoudens met een laag inkomen (tot 120% van het sociaal minimum) niet goed aansluit bij het bedrag dat ze hebben gekregen om de energietoelage uit te keren. Uit onderzoek blijkt dat 16 gemeenten hierdoor te weinig geld hebben ontvangen. Deze gemeenten krijgen extra geld om het verschil goed te maken. In totaal gaat het om € 3,9 miljoen, gebaseerd op het verschil tussen de schatting en het werkelijke aantal huishoudens dat recht heeft op de toeslag. De rest van het vangnetbudget, € 28,6 miljoen, wordt verdeeld over alle gemeenten. De Wolden ontvangt € 27.000.

14. Verleggen basisjaar

Wij nemen in de meerjarenbegroting 2025 geen inflatie c.q. loon- en prijsstijging op aan de lastenkant voor de jaren 2026 t/m 2028. Hiervoor is het noodzakelijk dat we de batenkant op dezelfde wijze begroten, namelijk op constante prijzen. In de kadernota 2026 wordt de lasten- en batenkant voor het jaar 2026 wel op basis van lopende prijzen geraamd. Hierdoor verspringt het basisjaar. We nemen voor 2026 en volgende jaren een correctie op van de uitkeringsfactor. Hiervoor hanteren we de index voor loon- en prijsstijging CEP. Vanuit de decembercirculaire komt dit uit op € 1,2 miljoen per jaar.

15. Besparingsverlies jeugd

Het kabinet Rutte IV had besloten om te besparen op jeugdzorg (oplopend tot € 511 miljoen in 2027). Het nieuwe kabinet Schoof kiest ervoor om deze besparing te laten vervallen. Het gaat om € 500 miljoen in 2026 en € 511 miljoen vanaf 2027. In de Meicirculaire was al gemeld dat de besparing van € 500 miljoen voor 2025 nog niet gerealiseerd kon worden en daar is dit bedrag al toegevoegd aan de algemene uitkering van het gemeentefonds. Aan de uitgavenkant hadden wij in de begroting geen rekening gehouden met de besparing (realistische kostenraming), waardoor deze voordelen (ruim € 0,5 miljoen vanaf 2026) een voordeel zijn ten opzichte van de (meerjaren)begroting 2025.

16. Indexatie WMO demografie

De VNG heeft met BZK afgestemd dat in de toekomst (een nader te bepalen deel van) de WMO niet langer via de algemene uitkering van het gemeentefonds gaat, maar via een aparte financiering. Afhankelijk van de gekozen bekostigingsvorm wordt een passende geobjectiveerde indexering onderzocht die ook rekening houdt met kostenontwikkeling en demografie/vergrijzing. Vooruitlopend op de uitwerking is bij Voorjaarsnota 2024 op de aanvullende post een jaarlijks bedrag van € 75 miljoen vanaf 2026 oplopend tot € 300 miljoen in 2029 gereserveerd voor een aanvullende indexering voor demografie.

Voorlopige mutaties voor De Wolden zijn:

2026: € 95.000

2027: € 190.000

2028: € 286.000.